

© Kempens Landschap

Een nieuwe toekomst voor paviljoen

Sinds kort wordt het paviljoen De Notelaer beheerd door Kempens Landschap. Maar sinds wanneer ligt Hingene in de Kempen? Tijd voor een gesprek met directeur Philippe De Backer.

De oprichting van Kempens Landschap heeft alles te maken met de afschaffing van de wet op de landloperij in 1993, zegt Philippe De Backer. 'Voordien werden landlopers opgepakt en ondergebracht in de zogenaamde Kolonies van Weldadigheid in Wortel en Merksplas. Na de afschaffing van de wet beslist de federale overheid om die enorme domeinen te verkopen. De betrokken gemeenten, Beerse,

Rijkevorsel, Hoogstraten en Merksplas, wilden versnippering vermijden. Om die reden werd vanuit de provincie Antwerpen in 1997 Kempens Landschap opgericht, naar het voorbeeld van gelijkaardige provinciale organisaties in Nederland. Het was onze taak om alle betrokken partijen op een lijn te krijgen en een toekomst uit te tekenen voor de kolonies.'

Intussen zijn we bijna twintig jaar verder en kunnen jullie mooie resultaten voorleggen. 'Wortel- en Merksplas-Kolonie zijn inderdaad voor honderd procent in gemeenschapshanden gebleven. We hebben een masterplan gemaakt en we hebben een draagvlak gecreëerd voor de restauratie van de gebouwen. In oktober 2012 kende de Vlaamse regering het project

een meerjarenfinanciering van 20 miljoen euro toe. Vrij uitzonderlijk, want dat soort financieringen voor erfgoed komen meestal toe aan stedelijke projecten. Ook de provincie Antwerpen doet een aanzienlijke en uitzonderlijke inspanning van 12 miljoen euro. Niemand had kunnen dromen of hopen dat we op vijf jaar tijd zo ver zouden staan.'

Wat is nu de volgende stap? 'Restaureren is leuk, maar de uitdaging bestaat erin om een zelfbedruipend project te hebben, dit naar de geest van de Kolonies. Samen met de gemeente Merksplas zoeken we nu verder naar exploitanten voor de verschillende gebouwen. Maar ik ben ervan overtuigd dat Kempens Landschap samen met de vele partners, met Vlaanderen en

met de provincie, aan dat landschap een duurzame toekomst kan geven. De kers op de taart is het nominatiedossier dat we samen met enkele Nederlandse koloniën hebben ingediend bij de UNESCO. Het is een uniek voorbeeld van een soort sociaal experiment om armoede, bedelarij en landloperij te bestrijden. Juli 2018 is de besluitvorming ... het zou een prachtige bekroning betekenen van het reeds afgelegde traject, wetende dat in 1993 Wortel- en Merksplas-Kolonie nog op de top-100 van meest bedreigde wereldmonumenten stond.'

Maar Kempens Landschap is meer dan de koloniën. Doorheen de jaren is het werkingsveld spontaan verder gegroeid, tot ver buiten de eigenlijke Kempen.

'Momenteel hebben we ruim 950 hectare in eigendom verspreid over 65 gemeenten in de provincie Antwerpen. Aanvankelijk waren dat er 39 en elk jaar kwamen er een of meer bij. Onze portfolio telt ondertussen meer dan 55 projecten, van klein tot groot, van molens tot kasteeldomeinen, van bos tot landbouwruimte, van abdijsties en forten tot industrieel erfgoed. Wij werken graag aan complexe dossiers, met vele partners.'

De Notelaer

Dan zijn jullie geknipt voor het paviljoen De Notelaer, waar de beheersituatie vrij ingewikkeld was. 'De eigenaar, Toerisme Vlaanderen, had het gebouw inderdaad in erfpacht gegeven aan Herita, maar het omringende domein van vijf hectare werd beheerd door het Vlaamse Agentschap voor Natuur en Bos. De vzw De Notelaer zorgt voor de dagelijkse werking en ook de gemeente Bornem, Waterwegen en Zeekanaal nv en kasteel d'Ursel zijn betrokken partijen. Nu is het veel eenvoudiger: Kempens Landschap neemt zowel het gebouw als het omliggende domein in erfpacht. We nemen ook de leiding in een toekomstplan voor De Notelaer, uiteraard in nauw overleg met de gemeente Bornem en de vzw De Notelaer.'

Welke plannen hebben jullie op korte termijn met het paviljoen?

'De buitenkant werd vorig jaar nog prachtig gerestaureerd. Op korte termijn willen we nu de nabije omgeving aanpakken met enkele quick wins. We hebben de ambitie om de oude kasseien van de toegangsweg te herstellen met ernaast een integraal toegankelijk pad en enkele parkeerplaatsen voor een beperkt aantal wagens. We ruimen overbodige signalisatie op en we verwijderen de grote boeien en sluisdeuren die nog dateren uit de tijd dat De Notelaer een infopunt over de Schelde was. Voor het groenbeheer doen we beroep op onze "landschapsdokters", een specifieke arbeidersploeg van Natuurwerk vzw die als vzw ook delen van het openbaar domein in Klein-Brabant en het park van het kasteel onderhoudt. Ze beginnen met achterstallige werken, zoals wilgen knotten, omgevallen bomen opruimen en graslanden maaien. Geleidelijk zullen we het domein opwaarderen en mensen uitnodigen om er een wandeling te maken, want geloof me, dat is echt de moeite waard.'

Ook de moeite waard is jullie zomeractie: slapen in de bomen van De Notelaer.

Nog tot eind augustus kan je overnachten in vier boompitten. Pitkamperen is avontuurlijk en back to basics. De tenten hangen aan de stam van een boom en je kan er met twee volwassenen en twee kinderen in slapen. Verwacht geen douche, ijskast of wifi, maar wel een avond genot, een nacht rust en een ontbijt met zicht op het gerestaureerde paviljoen. Deze zomer starten we ook met het serieuze werk: de opmaak van een beheerplan voor het gebouw en zijn omgeving. Dat wordt de basis voor de binnenrestauratie en de verdere herwaardering van het domein, die we in de komende jaren zullen realiseren.'

Philippe De Backer

Wat wordt de rol van vzw De Notelaer?

'Voorlopig verandert er niets: de vzw blijft zorgen voor de uitbating van het terras, de ontvangst van de groepen en de organisatie van tentoonstellingen en concerten. We betrekken hen uiteraard nauw bij de opmaak van het beheerplan, net zoals de collega's van het kasteel en de andere partijen. Anderzijds zijn de nieuwe omstandigheden en de komende binnenrestauratie voor de vzw ook een kans om zichzelf opnieuw uit te vinden en mee vorm te geven aan de toekomst van het paviljoen. Het is alleszins niet onze bedoeling om het paviljoen zelf uit te baten. De roeping van Kempens Landschap is om landschappen en historische gebouwen te herstellen en op weg te zetten naar een nieuw leven, altijd in samenwerking met partners die voor een specifieke site de beste oplossing kunnen bieden.' ■

KOEN DE VLIEGER-DE WILDE
Kasteel d'Ursel

INFOAVOND

Infoavond over het geïntegreerd natuur- en erfgoedbeheerplan voor De Notelaer

Dinsdag 26 september
in het kasteel
19.30 uur · gratis

Schrijf je nu in via info@kasteeldursel.be